

Abonnement pour un an

350 piastres

Edition spéciale. 500 ptrs .

Adresse :

"Idjtihad," Constantinople

Téléph . st . 865

XXII ème ANNÉE

1927, 15 Juillet No 232

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صحفی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون ۳۴ ، اعلا کاغذلیسی ہ لیرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلہ فون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکہنجی سنہ

نومرو ۲۳۲ - ۱۵ تموز ۱۹۲۷

عقل ساینم

صحت ۱۶۶ — برناضرا [ملخص] ابی حرکت ایتک،
اظهار مقام و نتمه ابی و درست اولاد ایچوره، برصوفورده
داها زیاده سائنم له مالک در .

بر ملحدك ایلک یا باق ایچون نه سبب و سائقلی
اولایله چکی صورولور . کندی کندیسنه بکنیلیمک ،
هموعلرینه بکنیلیمک مسعود و آسوده یاشاق، وارقلی
وطبیعتلی کنه و حقیقته اطلاع غیر ممکن اولان بر ذات Etreك
[یعنی اللهك] و ارلقندن و طبیعتلرندن [Disposition لرندن]
[ه] داها زیاده معلوم و امین اولان انسلر طرفندن سویلك
و حرمت ایدلك سبب و سائقلی وارددر . آلهرندن قورقایان
کیسه ، برشیدن قورقایلیرمی ؟ انسانلرندن قورقایلیرمی ؟
استحقاقدن ، رسوای اولماقدن ، قانونلرک جزالرندن
و انتقامدن قورقایلیرمی ؟ خلاصه کلام کندی کندیسندن
قورقایلیرمی ؟ همجنسسلرینک بغضنه معروض وبا مستحق
اولمش اولدیغی بیلن هر کسک حس ایتمه سی لابد اولان
وجدان عذابلرندن قورقایلیرمی .

وجدان ، کندیلرله برابر یاشادیغمز کیسه لرك
حرمت و یا تقیینه مستحق اولاجاق طرزده حرکت
ایتمش اولدیغمز حقنه کندی کندیمزه یادیغمز شهادتدر . [*]
بو وجدان ، انسانلر حقنه مالک اولدیغمز قطعی و بدیهی
معلومات و افعاللرک انسانلرده حصوله کتیره بیله حکمی
حسیات اوزه رینه مؤسدر . صوفولک وجدانی اللهك
خوشنه کیتمش و یا کیتمه مش اولدیغنه قانع اولماقدن
عبارتدر .

او اللهك، که حقنه هیچ بر فکری یوقدر ؛ او
اللهك که مبهم و مشکوک آمال و نیاتی . . آنجاق شایان
اعتماد اولمایان و الوهیتک کنهی حقنه کندیسندن فضله
معلوماتی بولونمایان و اولك [یعنی اللهك] مقبول و یا

[*] رجائی زاده اکرم بك مرحوم

وجدانیدر اسائن فطنده آدمک

دعواچیسی ، شهودی ، قوانینی حاکی .

دیشدی .

اولدینی بویجه ایله اللری سیلدیکنی و بوروشوق، ایصلاق
و بر باد بر حالده سفره نك اوزرینه آندیغی کورمش و یار
واغبارك حضورنده خایلی صوئوق تر دوکشزددر .

ذکر و شرح ابتدیکمز سفره آدانه مطلع اولماقمزین
و بوا حکام و ارکانه رعایت ایتمکمزین مدنی و یوکسک
ذوات ایله تمامه کلمه مک اولادر . آغز شاپیردا تاراق
یمک یمینی و صیجاق مشروباتی هوپورده تهرک ایچمه یی
— بغیر حق — سنت شریفه عدايدنلر عربستان جوللرنده
یاشامالی ؛ ذوق و حسی نزاهت و رقت کسب ایتمش مدنی
انسانلرله بر سفرده بولونما یه اهتمام لطفنده بولونمالیدر

عائله بایراملی

خصوصی و صمیمی رسورتده نولرك حریم حضورنده
اقربالک یا خود بر قاچ یاقین دوستک طرفلاندینی تسعید
کونلری وارددر . مثلاً بر اولادک دوغدینی کونک سنه
دوریه سی، بر ازدواجک سنه دوریه سی بوصمیمی و محبتلی
اجتماع و صحبتله وسیله اولور . آوروپالیر ایچون سنه باشی
اسم کونلری ، « Mardi gras » ، « نوئل » دیکر وسیله لر
تشکیل ایدر . بواجتماعلر شعر آلوددر . بوندن باشقا بو
عائله بایراملی ، اقربا و احبا آره سنده کی رابطه لری
تازه لندیرمک و قوتلندیرمک مزیت مخصوصه سنه مالکدرلر .

سنه باشی

صوک زمانلره قادار بزده سنه باشی محرم آینک بری
ایدی ؛ بو کون ، یکی سنه ، عائله و احبا آره سنده تسعید
و تبریک اولونوردی ؛ میلادی تاریخک قبولندن سوکره ،
بزام سنه باشمز دخی کانون ثانی نك برنجی کونی اولدی . عائله
افراد ی یکدیگری نه یکی سنه یی تبریک ایتدیکلری کیی
مأمورلر دخی مافوقلرینی حرمتله تبریک ایدرلر . سنه
انسانلرله محب و مسافر صفتله قبول ایدیلن عائله لره
یا بالذات یا خود قارت دوو یزیت براتفاق صورتله تراکت
وظیفه سی ایفا اولونور . برکوزل چیچک دمق و یا خود
جوجوقلرینه بعضی ظریف اویونجاقلر بو قارت و یزیت
ترافق ایدر سه تراکت داها درین و حساس اولور .

قورقوسيله دوردورولماديقلرنن ، بلاتردد، اك چيركين
سوء استعمالره قويلورلر. تخت اوزه رنده برناخدانك
فساد اخلاقي نه درجه فرض اولونه بيليرسه اولونسون ،
ناخدا اولماقله وحتي اكرتيا بك ديندار وصوفو اولماقله
برابر حياتلرنيك ثقلق آلتنده جهاني ايكلتمكدن خالي
قالمايان بر جوق فاتحرك ، مستبدلك ، ظلمكار

[Persécuter] لرك، حربصرك، بوزوق نديم Courtisan
لرك فساد اخلاقندن هيچ بر زمان داه قوتلي وداها
مضر اولاييليرمي ؟ بر ناخدا حكمدار ، جمله سي ديني
جنايتله برلشديرمش اولان Louis xi، Philippe II، بر
Richelieu قادار دنيايه فالتق ياپار. ناخدا حكمدارلردن
داها آزكورولن برشي يوقدر ؛ فقط بك فنا وبك ديندار
مستبدلر و ناظرلر قادارده مبزول برشي يوقدر .

مبحث ۱۶۸ — فلسفه واسطه سيد اكتساب اولونماه
اضرفه فضيله ثابير .

محاكميه ، ملاحظه كيريشن هرا انسان وظيفه لرني
اوكرنمكدن ، انسانلر آره سنده موجود مناسباتي كشف
ايتمكدن ، كندي قطرتي دوشونمكدن ، احتياجلريني ،
تمايللريني ، آرزولريني ، تعيين وتميزدن و كندي سعادت
ايچون مقتضي كيمسه لره قارشي مديون اولديغي كورمكدن
نفسني منع ايده مز. [هر حالده بونلري اوكره نير، كشف
ايدر ، دوشونور، تميز ايدر، مشاهده ايدر.] بوملاحظه
جمعيت حالنده ياشايان فرد ايچون اك اساسي اخلاق
بيلنمه سنه طبيعي اولاراق، ايصال ايدر. نفسنه ارجاع نظر
ايمه ي ، اشيانك پره نسيبلريني تدقيق و تحري ايمه ي سون
هر انسانرده ، بك تهلكلي احتراصلر بولونماق معتاد
و خلافي احوال استثنايه دن در ؛ اك قوتلي احتراصي
حقيقته مطلع اولماق ، اك بيوك مطمع نظري ده حقيقتي
باشقارينه كوسترملك اولور. فلسفه قلبي و ذكاي ده تربيه
ايمه يه مخصوصدر. اخلاق و عفت جهنندن تأمل ومحاكمه
ايدن كيمسه اصلا محاكمه ايمه يه ي پره نسيب اتخا ايدن
كيمسه اوزه ريته بديه ي بر رجحانه وثقوه مالك دكيدر ؟

مردودي اوله بيله جك شلري تعيين خصوصنده بك آز
متفق بولونان كيمسه لر طرفندن ايضاح وتفسير اولونور.
خلاصه كلام اينان [Grédule] انسانك وجداني
كنديلري ده متضال بر وجدانه مالك اولان وياخود
منفعتلري حقيقت نوريني سوندورن كيمسه لر طرفندن
اداره اولونور .

برناخدانك، برملحدك وجداني اولاييليرمي ؟ كيزلي
سيئات و باشقا انسانلر معلومي اولمايان و بناء عليه اوزرلرينه
هيچ بر حكم و نفوذلري جاري اولمايان جنايتلردن
چكينمك ايچون برناخدانك سبب و ساقلري نه لدر ؟ بر
ناخدا [يعنى بر الله طانييان كيمسه] دائمي بر تجربه ايله،
امين اولاييلير، كه [فطرتده جاري عمل و عكس العمل
قانوننك نتيجه طبيعيه سي اولاراق] كنديله كندن جزاسني
بولمايان هيچ بر كوتوك يوقدر. كنديسني محافظه ايتك
ايسيتورمي ؟ شو حالده صحنه زيان ويره بيله جك ، بتون
سوء استعمالردن توق ايدر ؟

كنديسني كنديسنه و باشقارينه يوك ايده جك مضمحل
بر حيات سوروكله مك ايسته مز. كيزلي جنايتلره كلنجه،
كندي نظرلرنده دوچار حجاب اولماق، قيزارماق قورقوسيله
الندن اصلا قورتولما ديني بوقورقو تأثيريله كيزلي جنايتلر
اجراسندن توق ايدر. عقل و انصافه مالك ايسه ناموسلو
بر آدمك نفسنه قارشي بسله مه سي اقتضا ايدن حرمتك
قيمتني بيلير . بوند باشقا، اميد اولونماز، خاطروخياله
كلز احوالك كنديلرينجه كيزلي قالما سنده منفعتدار اولديغي
حسن ايتدبكي كيمسه لره ، حركت واقعه سني، فاش ايده .
بيله جكني بيلير . ايبلك ياقماق ايچون بو دنيا ده هيچ
بر سائق بولمايان كيمسه يه، آخرت، هيچ بر سائق و ير مز.

مبحث ۱۶۷ — يك موقه كورولديكي وجهه ناخدا
بر قرال بضرار و يك عادي بر قرالده صريح اولور .

نه يست بزه دير، كه « نظريه اعتباريله ناخدا Athé
ناموسلو بر آدم اولاييلير، فقط يازيلري سياسي ناخدا لر
وجوده كتيرير . حكمدارلر و ناظرلر ، آرتق الله

ترب و وراثت

مشهور حکیم J.M. Guyau نځ بو مشهور کلاسیک
اثری معارف و کالتي طرفدن ترجمه ایتدیرلمش و دولت
مطبعه سنده طبیی ا کمال اولونمشدر . ۵۶۸ صحیفه لک در؛
طبیی و کاغدی نفیسدر . فی ۱۶۰ غروش ارسالیه اجرتی
بوزده یکر می نسبتده ضم اولونمالیدر .

(اجتهاد) ک تکاملی

یکرمی اوجنچی سنه سنک ایلک صایسی اولان
۲۳۵ نجی نسخه سندن اعتباراً عالیشان زاده اسماعیل
حق بک برادر مرزک اشریک سعبیلده (اجتهاد) ک ادبیاته
صنعتیه ، موسیقی به ، صحنه ، یاتنه ، بیدلیو غرافیه ، جهان
اقتصادیاته ، نفوس حرکته ، جهان علم و فکر
حرکتلرینه حفظ الصحه دایر متوسع بر پروغرام
داخلنده نشری و صحیفه لرینک آرتریلماسی مصممدر .
آبونمان اجر تیرنده تعدیلات یا بیلا جاقسه ده ۱۹۲۷
تاریخندن اول آبه اولمش ذواتک آونمانلرینک
ختامنه قادار حق مکته بیلری محفوظ قالا جاقدر .

تصحیح

کچن نسخه مزید . (طلوعک شعری) عنوانلی منظومه سنک
۲ نجی مصرعنده اشعه کلمه سی سهواً اشق دیزیشدر .
پوسته قوطوسی :

صاری کوی معلملرندن ذولفقار فندی به :
اسقونطو رقلری کتابلره عا ندر . ا کسک نومرولر
بولونوب کوندریله چکدر .
(دلی معلم) صاحبنه : کتابگز کدی . موضوع تدقیقدر .
بر تو کمال بکه : « زمره باقیشک روحه صونار کوثر
نوری » مصرعنی محتوی منظومه کزه تشکر .

جهالت راهبره و نوع بشرک از یحیلرینه فائده لی
ایسه ده ، جمعیت ایچون پک مشومدر . نور عرفاندن
محروم اولان انسان محاکمه ملکه سی تصرف ایده مز .
محاکمه و عرفاندن محروم اولان کیمسه ایسه هر لحظه
جانیته سور و کله نه بیلن بر وحشیدر . اخلاق یا خود
وظیفه لر علمی .. انسانک و مناسباتک تدقیقه قازانیلیر .
کندی کندینه اصلا ملاحظه ایتمین ، دوشونمین کیمسه ،
حققی اخلاقی بیلمز و فضیلت یولنده آز امین آدیملره
بورور ؛ انسانلر نه قادار آز محاکمه ده بولونورلر سه اوقادار
چوق فنادرلر ؛ وحشی لر ، حکمدارلر ، بیوکلر ، اهالینک
ایاق طاقیمی انسانلرک اک کوتورلیدرلر ، چونکه انسانلرک
اک آز ملاحظه ده ، اک آز معاقله ده بولونانلریدرلر .

صوفو اصلا دوشونمز و معاقله ده بولونماقندن کندیسینی
محافظه ایدر . بر اجتهاده بولونماقندن ، هر معاینه و تدقیقندن
قورقار ، مقتدا Autorité نی تمقیب ایدر و اکثریا متضال
بر وجدان ، خطالی بر وجدان اونا فئالق ارتکاب ایتمین
مقدس بروطفه قیلار . اینانمایان ، کورکورینه ایمان ایتمین ،
غیر مؤمن کیمسه معاقله ایدر سه تجربه به مراجعت ایدر
و تجربی بی ، قبل التدقیق و یریلن حکمه ترجیع ایدر .
اکر ای معاقله ، ای محاکمه ایدر سه وجدانی ایدینه لانیلر
خام خیاللرندن باشقا سائقلری اولمایان و عقلی اصلا
دیگه مهین صوفودن زیاده شائی سائقلر ، ایلک ایتک ،
درست معامله ده بولونماق ایچون خقیقی سائقلر ، سبیلر بولور .
اینانمایان اعتقاد ایتمین کیمسه نك سائقلری ، احتراصلرینه
دنک کلمک احتراصلرینه قارشو دورماق ایچون کافی درجه
قدرتلی دکلیدر ؛ کندیسینی ضبط ایتمه سی لابد اولان اک
شئائی منفعتلری طایما یا جق قادار محدود الفکر میدر ؟
شو حالده ! مزوم طبعیتلی وفنا اولور ؛ فقط بو حالده ،
دینه و عالی قواعد اخلاقیه سنه رغماً بودینک منع ایتدیکی
سیرت طریقنی تعقیب دن خالی اولمایان بر چوق مؤمن
انسانلردن نه داها فنا نه داها ای اولماز ؛ بناء علیه مؤمن
بر قاتل ، هیچ بر شیئه اینانمایان قاتلدن داها آرمی شایان
خوف و احترازدر . زاهد بر مستبد غیر زاهد بر مستبددن
داها آرمی مستبددر ؟
[دوام ایده جک]